

Politiek meer toegankelijk en begrijpelijk maken voor vrouwen. Met moeilijke woorden

De eerste vrouwelijke president laat in Nederland nog op zich wachten. In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van volgend jaar, wil het evenement Politieke Vrouwen met heldere taal meer vrouwen de politiek in krijgen. Gender mainstreaming, wat?

Door Jamila Meischke

“Maak je niet zoveel zorgen over de combinatie van hard werken en kinderen krijgen. Tegen de tijd dat ze achttien zijn, zijn ze vast zindelijk. Relatieveer”, zegt staatssecretaris Economische Zaken en Klimaat (CDA) Monica Keijzer tegen 1600 online bezoekers van de culturele instelling Pakhuis de Zwijger in Amsterdam.

Het digitale evenement Politieke Vrouwen moet politiek “laagdrempelig en begrijpelijk maken voor iedereen”, zegt initiatiefnemer Claartje Brons, waarnemend programmamanager versterking democratie en bestuur Binnenlandse Zaken. Hiermee doelt ze op het verschil in mannelijke en vrouwelijke volksvertegenwoordigers. Na meer dan 100 jaar vrouwenkiesrecht is er nog altijd een gebrek aan representatie van vrouwen in de politiek. Momenteel is 32 procent van de Tweede Kamerleden vrouw. Dat is het laagste percentage van de afgelopen twintig jaar.

Aan het woord komen ervaren en minder ervaren vrouwelijke politici, uit meerdere hoeken van het Nederlands grondgebied. Hoewel Nederland nog nooit een vrouwelijke premier heeft gehad, zijn er in de geschiedenis van het Nederlands Koninkrijk vijf vrouwelijke regeringsleiders geweest, waaronder op Aruba en Sint Maarten.

“Zonder vrouwen in de regering, hadden we geen weduwenpensioen of zwangerschapsverlof voor ongetrouwde moeders”, vertelt Maria Liberia Peters, oud-premier van de voormalig Nederlandse Antillen, via een videoverbinding vanuit Curaçao. De streng christelijke gemeenschap was op dat laatste sterk tegen, omdat het “afbreuk deed aan het instituut huwelijk”. “Vrouwen braken historische barrières door”, zegt ze.

Wie eveneens memoreert over de verworvenheden die te danken zijn aan vrouwen is oud-PvdA-minister en feministische activist Hedy D’Ancona. “Als je abortus wil legaliseren, of een verkorting van de werkdag wil, dan beslis je dat niet aan de keukentafel, zegt ze. Daarvoor moet je de politiek in.”

Over haar tijd in het Europees parlement in de jaren tachtig en negentig zegt ze: “Vrouwen die werkten en premies betaalden kregen geen uitkering, omdat ze een mannelijke kostwinner in huis hadden. Nederland was een van de laatste landen die toegaf aan de eis van Europa om de term ‘kostwinner’ uit de wetgeving te halen. De Europese politiek is van groot belang geweest voor onze emancipatie.”

Samira Rafaela (D66) zit sinds 2019 in het Europese Parlement, als eerste Afro-Caribische Nederlandse vrouw. Hier, vertelt ze, stuit ze op weerstand. Zo reageren mensen verbaasd die horen dat zij de europarlementariër is. “Of ze denken dat de medewerker naast mij de parlementariër is”, zegt ze. “Maar ook ik heb het recht om daar te zijn.”

Gedurende de avond overheerst het geluid dat vrouwen weinig vertrouwen hebben in hun kennis en kwaliteiten en zich daarom niet actief inzetten in de politiek. “Wel nee, dacht ik toen Agnes Kant mij opbelde met de vraag of ik niet op de lijst wilde voor de Tweede Kamerverkiezingen. Er zijn andere mensen die dat veel beter kunnen”, zegt Kamerlid Sadet Karabulut (SP). “Dat is typisch vrouwen he?”, reageert Hedy d’Ancona. “Welke man hoor je dat nu ooit zeggen? Het is wel leuk aan vrouwen, maar niet zo handig.”

En dus regent het aanmoedigen en tips voor jonge vrouwen met politieke ambities. Ga koffiedrinken met vrouwelijke rolmodellen, word lid van een jongerenpartij, spreek je uit als er met twee maten wordt gemeten. “Weet dat als mensen zeggen dat je het niet goed doet, je in de goede richting bent”, zegt europarlementariër Samira Rafaela.

“Nu vind ik het geen probleem meer om voor duizenden mensen te spreken, maar toen ik begon...”, zegt staatssecretaris Mona Keijzer. “Mensenkinderen. Knikkende knieën, droge mond. Dus ik nam mezelf voor om elke vergadering te gaan staan en iets te zeggen. Zo lukte het uiteindelijk.”

De twaalfjarige Imane Valk heeft geen last van spreekangst. Ze heeft ambities om minister-president te worden. “Niet de eerste vrouw”, corrigeert ze presentator Dionne Abdoelhafiez Khan, “dat is oud-premier Maria Liberia Peters van de voormalig Nederlandse Antillen. Volgens Devika Partiman van stichting Stem op een vrouw - ingehuurd door Binnenlandse Zaken om het evenement te organiseren - helpt het uitnodigen van kinderen om politieke taal begrijpelijk te maken. “Dan gebruiken mensen automatisch minder moeilijke woorden”, zegt ze.

Niet lang daarna volgt een onderdeel over ‘gender mainstreaming’. Tot zover begrijpelijke taal. Zelfs presentator Dionne Abdoelhafiez Khan geeft toe: “Ik kan me voorstellen dat een aantal kijkers nu denkt: wat?” ‘Gender mainstreaming’, zo wordt uitgelegd, betekent rekeninghouden met genderverschillen in het maken van beleid.

Dat wordt geïllustreerd aan de hand van een animatie van de Zweedse beleidsaanpak. Hieruit blijkt dat gemeenten prioriteit geven aan autowegen bij het ijsvrij maken van straten. Voetpaden worden als laatste ijsvrij gemaakt, waar vaker vrouwen dan mannen lopen. Het gevolg daarvan is dat vrouwen drie keer zo vaak slachtoffer zijn van gladde wegen door valpartijen, dan andere weggebruikers.

Dit onderwerp lijkt niet in lijn te zijn met de rest van het evenement en wijkt af van de focus op jonge politiek aspiranten. Organisator Devika Partiman licht later toe dat de term ‘gender mainstreaming’ van belang is voor vrouwen die al of bijna in de politiek zitten, omdat je daarmee op praktisch niveau over beleid wordt nadenkt. “Het ministerie van Binnenlandse Zaken wilde zich richten vrouwen die zich al hebben gekandideerd voor de Tweede Kamer. Dat vonden wij van Stem op een vrouw niet interessant, want die vrouwen komen er wel.”

Stiekem denkt ze dat het ministerie van Binnenlandse Zaken een volgende keer liever met een andere organisatie samenwerkt. En dat geldt andersom ook. “Het ministerie is bang om politiek te zijn en daardoor kan je bijna niks.” Claartje Brons van Binnenlandse Zaken reageert op de vraag of er vaker samenwerkingen komen met Stem op een vrouw: “Dit was niet de eerste en zeker niet de laatste netwerkbijeenkomst die wij hebben georganiseerd voor vrouwen in politiek en bestuur.” Met welke partner dat dan is, laat ze in het midden. Heldere en begrijpelijke taal spreken is zo makkelijk nog niet.